

MEMORANDUM DE ÎNȚELEGERE din 11 decembrie 2023

între Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova privind realizarea proiectelor necesare interconectării rețelelor de gaze naturale și energie electrică din România și Republica Moldova

EMITENT • ACT INTERNAȚIONAL

Publicat în **MONITORUL OFICIAL nr. 190 din 8 martie 2024**

Data intrării în vigoare 12-03-2024

Notă

Aprobat prin **HOTĂRÂREA nr. 170 din 28 februarie 2024**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 8 martie 2024.

Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova, denumite în continuare părți, având în vedere obiectivele de implementare a Acordului de asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 27 iunie 2014, incluzând instituirea Zonei de liber schimb aprofundat și cuprinzător (ZLSAC), care contribuie la integrarea europeană a Republicii Moldova, actualizat prin **Recomandarea nr. 1/2022** a Consiliului de Asociere Uniunea Europeană - Republica Moldova din 22 august 2022 privind Programul de asociere Uniunea Europeană - Republica Moldova 2021-2027, survenită cu scopul accelerării asocierii politice, a integrării economice cu Uniunea Europeană și a decarbonizării progresive și a asigurării neutralității climatice a economiei Republicii Moldova, în conformitate cu Pactul verde european,

având în vedere Strategia UE prefigurată în prioritățile UE în domeniul Acțiune climatică și energie statuate prin documentele programatice precum „Pactul verde european”, „REPowerEU”, pachetul legislativ „Fit for 55”, multiplele rezoluții ale Parlamentului European și recomandări ale Comisiei Europene pe tema agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei, necesitatea de reechilibrare a situației energetice a Europei și de eliminare treptată a dependenței de combustibilii fosili prin dezvoltarea de proiecte de interconectare, esențiale pentru a asigura fluxul neîntrerupt de energie în întreaga UE,

luând în considerare participarea Republicii Moldova ca parte contractantă la Tratatul Comunității Energiei (denumit în continuare Tratatul), ce prevede transpunerea graduală a acquis-ului comunitar în domeniul energetic și integrarea Republicii Moldova în piața unică europeană de gaze naturale și energie electrică,

notând că, la 15 decembrie 2022, Consiliul ministerial al Comunității Energiei a adoptat **Decizia 2022/03/MC-EnC** privind încorporarea acquis-ului Uniunii Europene privind piața energiei electrice în Comunitatea Energiei, împreună cu Actul de procedură 2022/01/MC-EnC privind promovarea integrării regionale a pieței energiei în Comunitatea Energiei, ca urmare, Republica Moldova, ca parte contractantă, s-a obligat să implementeze actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma noilor dispoziții până la 31 decembrie 2023, inclusiv Orientările privind alocarea capacității și gestionarea congestiilor,

având în vedere că Orientările privind alocarea capacității și gestionarea congestiilor impun că părțile contractante să stabilească un „operator al pieței de energie electrică desemnat” (OPEED) să efectueze cuplarea unică pentru ziua următoare și/sau intrazilnică,

notând că în România operează, în conformitate cu **Regulamentul (UE) 2015/1.222** al Comisiei din 24 iulie 2015 de stabilire a unor linii directe privind alocarea capacităților și gestionarea congestiilor și de la intrarea în vigoare a acestui regulament, un operator al pieței de energie electrică desemnat, „OPCOM” - S.A., care este parte a cuplărilor unice ale piețelor pentru ziua următoare și piețelor intrazilnice,

urmărind implementarea obiectivelor de politică energetică ale Uniunii Europene privind dezvoltarea interconectărilor cu statele învecinate și întărirea acestora cu partenerii săi din cadrul Comunității Energiei, în special cu Republica Moldova,

observând în același timp prevederile **Regulamentului (UE) 2023/956** al Parlamentului European și al Consiliului din 10 mai 2023 privind instituirea unui mecanism de ajustare a carbonului la frontieră, care stabilește noi obligații, precum și excepții în cazul în care o țară terță sau un teritoriu terț are o piață a energiei electrice care este integrată în piața internă de energie electrică a Uniunii prin cuplarea piețelor,

având în vedere instituirea Parteneriatului strategic dintre România și Republica Moldova pentru integrarea europeană a Republicii Moldova,

având în vedere Acordul dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova cu privire la cadrul general și condițiile pentru cooperare în domeniul dezvoltării, semnat la București la 28 august 2013, intrat în vigoare din 8 iulie 2014,

notând îndeplinirea cu succes a obligațiilor asumate de către „Eurotransgaz” - S.R.L., subsidiară a Societății Naționale de Transport Gaze Naturale „Transgaz” din România, prin Contractul de privatizare încheiat cu Ministerul Economiei și Infrastructurii și Agenția Proprietății Publice din Republica Moldova, și obținerea Certificatului privind executarea integrală a obligațiilor contractuale asumate, mai precis, realizarea prin intermediul „Vestmoldtransgaz” -

S.R.L., al cărei acționar majoritar este „Eurotransgaz” - S.R.L., a unui program investițional constând în construirea Gazoductului Iași-Ungheni-Chișinău, având în vedere desemnarea „Vestmoldtransgaz” - S.R.L., subsidiara SNTGN „Transgaz” din Republica Moldova, începând cu data de 19 septembrie 2023, în calitate de operator al sistemului de transport al gazelor naturale din Republica Moldova, având în vedere Declarația comună a Guvernului României și a Guvernului Republicii Moldova privind consolidarea cooperării în domeniul economic și cel investițional, semnată la 11 februarie 2022, notând semnarea de către Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A. și Întreprinderea de Stat „Moldelectrica”, în luna august 2022, a contractului care permite alocarea de capacitate pentru schimburile comerciale de energie electrică între România și Republica Moldova și a regulilor de alocare coordonată a capacităților la frontiera dintre zonele de ofertare ale CNTEE „Transelectrica” - S.A. și ÎS „Moldelectrica” pentru schimburile comerciale de energie electrică, notând semnarea de către CNTEE „Transelectrica” - S.A. și ÎS „Moldelectrica”, în luna noiembrie 2023, a Acordului privind operarea sistemelor de transport, având în vedere acțiunile întreprinse de „OPCOM” - S.A. în perspectiva desemnării ca operator al pieței de energie electrică din Republica Moldova, incluzând, dar fără a se limita, acțiunile de înființare a unei entități în Republica Moldova având ca obiect principal activitatea referitoare la cuplarea zonei de ofertare aferente Republicii Moldova la piețele de energie electrică europene, precum și acțiunile tehnice având ca obiectiv stabilirea și pregătirea platformelor de tranzacționare a energiei în perspectiva integrării pieței energiei electrice din Republica Moldova în piața internă de energie electrică a Uniunii prin cuplarea piețelor, având în vedere importanța asigurării securității energetice a Republicii Moldova prin intermediul diversificării surselor și rutelor de aprovizionare, urmărind crearea premiselor integrării sale în piața unică europeană de energie și, în acest context, exprimând voința politică comună pentru examinarea soluțiilor posibile și realizarea proiectelor necesare schimbului de energie pe termen lung dintre România și Republica Moldova, având în vedere solicitările Republicii Moldova de a stoca gaze naturale pe teritoriul României, mai precis în depozitele de stocare „DEPOGAZ Ploiești” - S.R.L., pentru consumul propriu național, urmărind să dezvolte cooperarea în domeniul energiei pe baza egalității și a beneficiului reciproc, părțile au convenit următoarele:

Capitolul I

Autoritățile desemnate

Articolul 1

Părțile desemnează ca autorități competente pentru implementarea prevederilor prezentului memorandum de înțelegere (denumite în continuare autorități desemnate):

– din partea Guvernului României:

- Secretariatul General al Guvernului, cu rol de coordonator al părții române;
- Ministerul Energiei;
- Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului;

și

– din partea Guvernului Republicii Moldova:

Ministerul Energiei.

Capitolul II

Obiectivul Memorandumului de înțelegere

Articolul 2

Scopul prezentului memorandum de înțelegere este de a crea cadrul necesar unei cooperări în domeniul energiei între părți, examinarea soluțiilor posibile și realizarea proiectelor necesare schimbului de energie pe termen lung și de a facilita schimbul de cunoștințe tehnice, abilități și expertiză în conformitate cu legislația națională a părților.

Articolul 3

Părțile decid să colaboreze în vederea promovării și realizării proiectelor de interconectare a rețelelor naționale de transport de gaze naturale și energie electrică din cele două țări și a proiectelor complementare (realizarea /dezvoltarea depozitelor de înmagazinare a gazelor naturale sau alte proiecte identificate).

Articolul 4

În domeniul gazelor naturale, țițeiului și produselor petroliere, părțile decid:

(1) să realizeze lucrările complementare interconexiunii Iași-Ungheni-Chișinău prin care se vor asigura regimurile de debit și presiune pentru transportul gazelor naturale în ambele direcții, respectiv:

a) să analizeze posibilitatea creșterii capacității de transport gaze naturale bidirecționale prin intermediul interconectorului Iași-Ungheni;

b) să extindă conducta Iași-Ungheni-Chișinău prin construcția unei conducte de transport gaze - Centura Chișinăului;

(2) să își coordoneze acțiunile, astfel încât obiectivele de la [alin. \(1\)](#) să fie realizate până la sfârșitul anului 2031;

(3) să asigure semnarea unui acord de colaborare (Burden Sharing Agreement) în vederea reglementării contractelor individuale prin care autoritatea desemnată a Republicii Moldova, fără instalații de depozitare, va asigura stocarea gazelor naturale în instalațiile de stocare de pe teritoriul României. Acordul va fi semnat în spiritul solidarității și va forma un singur aranjament privind împărțirea sarcinilor menționate la articolul 6c din [Regulamentul \(UE\) 2022/1.032](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a [Regulamentelor \(UE\) 2017/1.938](#) și [\(CE\) nr. 715/2009](#) cu privire la stocarea gazelor;

(4) să sprijine dezvoltarea pe teritoriul României a sistemului de înmagazinare/stocare gaze naturale în vederea asigurării de capacități de stocare și livrare suplimentare care vor putea fi utilizate în baza articolului 6c din [Regulamentul \(UE\) 2022/1.032](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a [Regulamentelor \(UE\) 2017/1.938](#) și [\(CE\) nr. 715/2009](#) cu privire la stocarea gazelor, prin realizarea proiectelor „Creșterea capacității de înmagazinare a gazelor naturale a depozitului Sărmășel” și/sau „Depozitul de înmagazinare a gazelor naturale Fălticeni” (depozit nou);

(5) să coopereze în vederea asigurării transpunerii și implementării de către Republica Moldova a prevederilor [Directivei 2009/119/CE](#) privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de rezerve de țiței și/sau de produse petoliere;

(6) să asigure coordonarea și semnarea pe parcursul anului 2024 a unui acord bilateral care să prevadă identificarea de spații de depozitare în vederea creării de stocuri de urgență ale Republicii Moldova pe teritoriul României, în contextul obligației Republicii Moldova de a transpune și implementa prevederile [Directivei 2009/119/CE](#).

Articolul 5

În domeniul energiei electrice, părțile decid:

(1) să realizeze proiectul „Interconectarea sistemelor electroenergetice ale României și Republicii Moldova prin construirea obiectivului de investiții de importanță strategică Linia electrică aeriană de 400 kV Suceava-Bălți și extinderea stației 400 kV Suceava și stației 400 kV Bălți”;

(2) să construiască o nouă linie de interconexiune de 400 kV între Strășeni-Republica Moldova și o stație electrică de pe teritoriul României stabilită de CNTEE „Transelectrica” - S.A. în baza unui studiu de sistem;

(3) să realizeze interconexiuni de comunicație pe liniile electrice existente 110 kV Huși-Cioara și Țuțora-Ungheni și alte linii electrice stabilite de comun acord;

(4) să asigure condițiile desemnării „OPCOM” - S.A. în temeiul legislației Republicii Moldova, prin forma juridică corespunzătoare, în calitate de operator al pieței de energie electrică în Republica Moldova, inclusiv operator al pieței energiei electrice desemnat, în vederea integrării pieței energiei electrice din Republica Moldova în piața internă de energie electrică a Uniunii prin cuplarea piețelor;

(5) să analizeze posibilitatea:

a) preluării sistemului electroenergetic al Republicii Moldova în blocul de reglaj al CNTEE „Transelectrica” - S.A., în cadrul interconexiunii ENTSO-E, respectiv integrarea ÎS „Moldelectrica” în piața de echilibrare administrată de către CNTEE „Transelectrica” - S.A.;

b) stabilirii unor procese de tranzacționare transfrontalieră a energiei electrice de echilibrare și serviciilor de sistem prin accesarea de către ÎS „Moldelectrica” a pieței de echilibrare și pieței serviciilor tehnologice de sistem, administrate de către CNTEE „Transelectrica” - S.A.

Articolul 6

Având în vedere importanța strategică a realizării obiectivelor de la [art. 4](#) și [5](#) pentru dezvoltarea interconexiunilor dintre cele două state și asigurarea respectării obligațiilor de înmagazinare și livrare a gazelor naturale, părțile vor întreprinde demersuri pentru a declara drept obiectiv strategic de importanță națională, în conformitate cu legislația în vigoare a statului fiecărei părți:

– Proiectul extinderii gazoductului Iași-Ungheni- Chișinău prin construcția unei conducte de transport gaze-Centura Chișinăului;

– proiectele „Creșterea capacității de înmagazinare a gazelor naturale a depozitului Sărmășel” și/sau „Depozitul de înmagazinare a gazelor naturale Fălticeni” (depozit nou);

– Proiectul „Linia electrică aeriană de 400 kV Suceava- Bălți și extinderea stației 400 kV Suceava și stației 400 kV Bălți”;

– Proiectul Liniei electrice aeriene de interconexiune de 400 kV între Strășeni - Republica Moldova (cu extinderea stației Strășeni) și o stație electrică de pe teritoriul României stabilită de CNTEE „Transelectrica” - S.A.

Capitolul III

Măsuri organizatorice

Articolul 7

(1) Părțile convin să își coordoneze acțiunile în vederea realizării obiectivelor indicate la [art. 4](#) și [5](#) din prezentul memorandum de înțelegere, în cadrul Grupului comun de lucru în domeniul energiei din cadrul Comisiei interguvernamentale România - Republica Moldova de colaborare economică. Grupul comun de lucru va include reprezentanți ai autorităților competente, autorităților de reglementare și ai companiilor de profil din cele două state, conducerea acestuia fiind asigurată, în comun (copreședinție), de cele două părți, la nivel de secretar de stat.

(2) În cadrul Grupului comun de lucru în domeniul energiei vor activa și reprezentanți din cabinetele prim-miniștrilor din România și Republica Moldova.

(3) Întrunirile Grupului comun de lucru în domeniul energiei vor avea loc cel puțin o dată pe trimestru sau ori de câte ori este necesar, la solicitarea oricăreia dintre părți și cu acceptul celeilalte părți, ținând cont de principiul alternanței în organizarea acestora.

(4) Grupul comun de lucru va avea rolul de a monitoriza evoluția implementării proiectelor și a termenelor prestabilite, de a menține o comunicare continuă și eficientă și de a propune măsuri adecvate pentru depășirea eventualelor bariere în realizarea proiectelor. În cadrul Grupului comun de lucru se vor înființa echipe comune de specialiști care să stabilească un plan concret de acțiuni dedicate implementării proiectelor și care să armonizeze rezultatele din documentele de proiectare/ implementare ale fiecărei părți.

Articolul 8

(1) Părțile decid să evite orice suprapuneri de activități sau acțiuni care să ducă la întârzierea realizării obiectivelor indicate la [art. 4](#) și [5](#) din prezentul memorandum de înțelegere și să acorde tot sprijinul necesar realizării cu prioritate a respectivelor proiecte, cu respectarea legislațiilor naționale.

(2) Autoritățile desemnate decid să își coordoneze pozițiile în cadrul reuniunilor în formatul Comisia Europeană - România - Republica Moldova - instituții financiare internaționale, în vederea realizării cu prioritate a obiectivelor nominalizate la [art. 4](#) și [5](#) din prezentul memorandum de înțelegere.

(3) Autoritățile desemnate vor face demersuri către Comisia Europeană și instituțiile finanțatoare în vederea includerii proiectelor de la [art. 4](#) și [5](#) din prezentul memorandum de înțelegere pe listele de proiecte energetice prioritare ale Uniunii Europene/Comunității Energetice și vor avea în vedere asigurarea cu prioritate a finanțării acestora din surse proprii și atrase.

Capitolul IV Dispoziții finale

Articolul 9

Orice diferend provenit de la sau în legătură cu punerea în aplicare a prezentului memorandum de înțelegere va fi soluționat prin consultări între părți, pe cale diplomatică.

Articolul 10

(1) Prezentul memorandum de înțelegere va intra în vigoare la data primirii ultimei notificări, prin canale diplomatice, prin care părțile se informează reciproc cu privire la îndeplinirea procedurilor legale interne necesare pentru intrarea în vigoare a acestuia.

(2) Prezentul memorandum de înțelegere poate fi modificat sau completat prin acordul scris al ambelor părți. Amendamentele vor intra în vigoare în conformitate cu [alin. \(1\)](#).

(3) Prezentul memorandum de înțelegere poate fi denunțat de oricare dintre părți prin notificarea în scris a celeilalte părți. Denunțarea va avea efect la 2 (două) luni de la primirea notificării respective.

(4) În cazul denunțării prezentului memorandum de înțelegere în conformitate cu alineatul precedent, orice act încheiat în baza și pe durata prezentului memorandum de înțelegere va rămâne în vigoare și va fi derulat în conformitate cu prevederile acestuia, cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

(5) Părțile vor lua toate măsurile necesare pentru a asigura implementarea la timp și în bune condiții a activităților derulate în cadrul prezentului memorandum de înțelegere în baza și pe durata respectivă.

(6) Prezentul memorandum de înțelegere își încetează valabilitatea la data finalizării și recepționării lucrărilor prevăzute în text.

(7) La data intrării în vigoare a prezentului memorandum de înțelegere își încetează valabilitatea Memorandumul de înțelegere dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind realizarea proiectelor necesare interconectării rețelelor de gaze naturale și energie electrică din Republica Moldova și România, semnat la Chișinău la 21 mai 2015.

Articolul 11

(1) Prevederile acestui memorandum de înțelegere nu prejudiciază obligațiile internaționale asumate de părți și nu vor afecta în vreun fel obligațiile care decurg din statutul României de membru al Uniunii Europene.

(2) Nicio prevedere din acest memorandum de înțelegere nu influențează drepturile și obligațiile părților care derivă din acordurile încheiate între Uniunea Europeană sau Uniunea Europeană și statele membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte.

Semnat la Chișinău la 11 decembrie 2023, în două exemplare originale, în limba română.

Pentru Guvernul României,

Sebastian-Ioan Burduja,

ministrul energiei

Pentru Guvernul Republicii Moldova,

Victor Parlicov,

ministrul energiei
